

*1029 credimus et fatemur: et in eadem ipsa carne in qua iacuit in sepulcro, post resurrectionem ascendisse in coelum, unde venturum expectamus ad iudicium vivorum et mortuorum: * Virginem quoque de qua natum scimus, et virginem ante partum, et virginem post partum, ne consortes Elvidiani erroris habeamur.

RUFINUS Syrus (saec. IV-V)

LIBER DE FIDE ¹PLS
21, 1146

1394

XLIII. Factus igitur homo unigenitus Deus Verbum, ex Maria quidem semper virgine corpus accipiens, animam rationabilem sibi creando, eius substantiae cuius nostra est, ex ipsa semper Virgine nascitur homo sicuti Isaias prophetando dixit, *Ecce Virgo in utero accipiet et pariet filium.*² Semper autem Virginem dixit sanctam Mariam, quoniam sicut virgo concepit, sic etiam virgo permanens peperit. Nam quomodo signum quod datum est a Deo Achaz verum erit? Si igitur non permaneret virgo post partum, et quod virgo concepit, minime credendum est. Quid enim dicit Evangelista de Ioseph? *Et non cognovit eam donec peperit filium suum,*³ id est, non noverat certius quod ipsa erat Virgo, quae Christum paritura praedicta est, nisi post partus editionem documenta * virginitatis eius manere agnovisset intacta. Neenon etiam ex consequentibus et adnunciis Christi signis, Angelis, stella, Simeone, Anna vel Magis, admonitione quoque Angeli, qui ad ipsum locutus est hoc modo, *Surge, accipe puerum et matrem eius.*⁴ Non dixit uxorem tuam, ut scire posset quod Christi caussa Virgini Mariae datus fuerat ut minister. Unde Dominus signum virginitatis confirmare volens, post resurrectionem a mortuis, clausis ad Apostolos ingressus est ostiis, ostendens se ossa et carnem habentem.

*1147

A[P]PONIVS (saec. V)

IN CANTICUM CANTICORUM (405/415)

PLS
I, 850

1395

Lib. III. [...] Tria igitur in se delectabilia et nimis oculis grata, lili natura continere probatur, idest candorem, odorem, [et quaeque adusta ignis medicina]. Quae tria admiranda simili ratione in

¹ Viri docti iudicant Rufinum, auctorem huius libri, esse *Rufinum natione Syrum* (cf. PLS I, 1098).

² Isa. VII, 14.

³ Matth. I, 25.

⁴ Matth. II, 13.

● PLS I, 1036, 1037, 1040.

hanc convallem mundi Dominus apportasse cognoscitur; hoc est abolitionem peccati, abstersionem mendacii, et refrigerii temperamentum ignium genitalium, de quo nascitur amor conservandae virginitatis; ex eo videlicet quisquis a peccato aliquantulum vel a mendacio temperaverit, ipsius adiutorio et exemplo se facere gratulatur. Amores autem sive integritatis servandae, vel castitatis in utroque sexu, cuius, nisi gloriosi assumpti hominis et Beatæ Mariæ Virginis accenduntur exemplis? De quibus tribus praedictis bonis ita cecinit Isaias Propheta inter caetera: *Ideo* (inquit) *dispertiam ei plurimos, et fortium dividet spolia, quia peccatum non fecit, nec dolus inventus est in ore eius,*¹ quod est mendacium. Et: *Ecce virgo concipiet in utero, et pariet filium, et vocabitur nomen eius Emmanuel, idest nobiscum Deus.*² Quem florem campi intelligimus dictum, et lilium convallium per immaculati corporis assumptionem.

1396

Lib. IV [...] Tempus putationis advenit. *Vox turturis audita est in terra nostra.*³ [Congrua aestati] huius castissimæ avis vox, gloriosæ virginitatis, in supradicto tempore per Beatam Mariam primum audita est in terra nostra, dicendo ad Angelum Gabrielem: *Quomodo hoc erit, cum virum non cognoscam?*⁴ Et: *Ecce ex hoc beatam me dicent omnes generationes, quia fecit mihi magna qui potens est, et sanctum nomen eius.*⁵ Cui voci Angelus respondit, sacratissimi partus exponendo mysterium; quomodo quod sine lege complexus concipitur, sine poena doloris parietur, *Virtus* * (inquit) *Altissimi obumbrabit tibi,*⁶ *et Spiritus Sanctus superveniet in te, ideo quod nascetur [ex] te sanctum, vocabitur Filius Dei.*⁶ Et vere digna, quam solam beatam omnes generationes dicant, quam gloriosam inter omnes foeminas, non solum diversarum gentium nationes, sed etiam coelorum virtutes admirantes collaudant. Per quam, vitam ingressam, mortem fugatam [mundum Deo] reconciliatum gaudemus; per quam in terra maledictionis, in terra impiorum [perdita in terra incontinentiæ] primum sanctæ voluntatis vox conservandæ virginitatis audita est; de qua praedixerat David: *Terra nostra dabit fructum suum;*⁷ bonum utique bonæ voluntatis fructum, quem natura suscepit in parente Adam. Nisi enim voluntas fuisset conservandæ virginitatis, non diceret, quomodo fiet, cum virum non noverim? Quamdiu enim praevarica-

PLS
I, 368

*869

¹ Isa. LIII, 12 et 9.² Isa. VII, 14 et Matth. I, 23.³ Cant. II, 12.⁴ Lc. I, 34.⁵ Lc. I, 48.⁶ Lc. I, 35.⁷ Ps. LXXXIV, 13.

tionis hyemis tempus triste constrictumque ab omni germine bono obtexerat aciem mundi, et sua ditioe obtinebat diabolus terram; haec dulcissima vox turturis, sive per gloriosam Mariam, sive per beatum Ioannem non est audita in terra. Sed ubi magnus ille iustitiae sol, nobis indulgentia aestatis ubertatem adducendo, exortus est; coepit desiderii conservandae integritatis vox turturis in terra nostra audiri: et quae prius impiorum nuncupabatur, nunc suam terram vel Ecclesiae, Dei sermo vocitare dignatur. Quae ita coniunctae sunt Spiritui Sancto utraeque personae, [illa scilicet Maria] superveniens in se, et [ille, scilicet Ioannes] adhuc in utero Matris eo impletus [ut iam nulli alii dilectionis commodent voluntatem]. Nam sicut natura turturum deserti habitacula diligit, et advocans comparem dulci resonat voce; ita illae supradictae personae: illa, dicendo: *Ecce ancilla Domini, fiat mihi secundum verbum tuum*:¹ et ille clamando: *Post me venit qui ante me factus est, cuius, non sum dignus calceamenta portare*.² Iusta ergo ratione, turturi castissimae avi virginitas comparatur; quae in Ioanne vel Maria obtinet principatum: quae semel Verbo Dei, vel Spiritui Sancto coniuncta, nunquam aliquem alium cogitat comparem, nec alteri desiderium sui amoris communicat, nisi illi, cui semel conglutinata probatur; sed ad illum semper promissionis vocem, et mentis [emittit] cui promisit servare quod nata est, sicut turturum amor erga comparem suum immutabilem [fertur servare] dilectionis affectum.

PLS
I, 887

Lib. V. [...] *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis*.³ 1397
Hic ergo pacificus sibi hunc lectulum de virga, quae egressa est de radice Iesse, fabricavit in Virgine Maria, super quam decumbens, humiliando se, hominibus loqueretur.

PLS
I, 896
*897

Lib. VI. [...] Christus] pro hominum salute per Virginem mundo 1398
ostensus * est, integritatis et castimoniae flores toto orbe sparsit. Cuius pulchritudinis partes, id est, fragmen, virginitatem et continentiam ostendit [habere, in quibus] Ecclesiae facies intacti sanguinis conservati pulcherrima demonstratur: Illud vero quod ait *absque eo quod intrinsecus latet* solam prae omnibus bonis operibus etiam castitatem in his qui ministri sunt plebis christianae, (in qua homines vident castitatem speciosam Ecclesiam reddere) absque eo quod intrinsecus in secreto mentis Deo pulcherrimum est, et homines latet. Principes autem [genarum] Ecclesiae, alteram in veteri Testamento, alteram in novo, duas Marias (sororem Mosis et Aaron, et electam Matrem

¹ Le. I, 38.

² Io. I, 27.

³ Io. XIV, 27.

Domini), virgines opinor intelligi, quae primae coeperunt sponsae Ecclesiae genas mirandas efficere, integritatem servando.

1399

[...] Hic mihi videtur Ecclesiae collum¹ intelligi, attracta in se similitudine illius turris, quae per manum fortem aedificata est de materia carnis ex Virgine.

PLS
I, 898

1400

Lib. VII. [...] *Quam pulchrae sunt mammae tuae, soror mea, sponsa. Pulchriora ubera tua vino, et odor unguentorum tuorum super omnia aromata.*² Mammae igitur ad fecunditatis benedictionem, ubera vero ad virginitatis gloriam respicere opinamur. Quae sacramenta per Incarnationem Christi utique factura, ore Salomonis ad Ecclesia decorem Spiritus Sanctus praedixit. In genitricibus enim mammae, in virginibus ubera appellantur. Quibus Ecclesia ex tempore apparitionis Christi utrisque pulchra ostenditur, eo quod quotidie concipit, quotidie lactat, et Virgo est. Hoc igitur qui non credit Deum per Ecclesiam facere, quod fecit per Virginem Mariam, infelix incredulus miser est.

PLS
I, 913

1401

[...] *Veniat (inquit) dilectus meus in hortum suum, et comedat de fructu pomorum suorum.*³ In qua utique in tantum Apostolicus profecit labor, ut magnae delectationis hortus, et deambulatorium regis coelorum effecta sit. In qua nulla desit medicina salutis; quae ita undique vitam imitando apostolicam, et fidei regulam conservando, praeceptorum maceria exclusit furem diabolum; ut pro magna laude hortus conclusus, ut fons signatus regis sigillo sit appellata, eo quod novum ortum germen David, quod in signum gentium ad salutem stat, novo ordine natum de Virgine suscepturo Salvatorem praedicetur. Conclusus enim hortus intelligendus est quicumque, nulla fraude corruptionis reserato utero, credit et confitetur editum Salvatorem. Erit hortus irriguus, quo nulli furi immundi spiritus adeundi patebit ingressus. Est igitur soror hortus conclusus Ecclesia vel anima, credendo perfectum hominem Christum Virginem peperisse. Est et fons signatus, verum Deum Verbum Patris credendo, in homine ex utero processisse, qui fons vitae et fons luminis a Propheta est appellatus, de quo dicit ad Patrem: *Quoniam apud te fons vitae, in lumine tuo videbimus lumen.*⁴

PLS
I, 918

1402

[...] De quo dicit Baptista Ioannes: *Qui habet sponsam, sponsus est;*⁵ ut primitias boni operis, fructum pomorum virginitatis ipse

PLS
I, 923

¹ Cant. IV, 4.

² Cant. IV, 10.

³ Cant. IV, 16.

⁴ Ps. XXXV, 10.

⁵ Io. III, 29.

consecret; ipse delibet procedendo de Virgine; ipse gaudii poenitentiae pomum susceptum ab Ecclesia, Angelis transmittat ad coelum.

PLS
I, 963

Lib. IX. ... [anima Christi] in se verum Deum, veramque carnem adunatam, unam personam ostendit. Quae missa in corpus, cum corpore egressa, intactum uterum Virginis derelinquens, nec ante se, nec post se habendo consortem nascendi, unica effecta est Virginis matris. Quae mammas lactigeras porrigendo iure dicitur mater.

1403

PLS
I, 1027

Lib. XII. [...] *Considerabam* (inquit) *ad dexteram, et videbam, et non erat qui agnosceret me. Periiit fuga a me, et non est qui requirat animam meam.*¹ Et hic tantus, cui lux, sidera, et omnia elementa inseruiunt, ut nos humilitatem doceret, quae de terris caenoque peccati ad coelum et perpetuam laetitiam sublimat, quasi peregrinus et advena, qui a nullo nisi a sola matre cognosceretur, in terris conversatus cum hominibus fuisse docetur. Nam si Ioseph virum matris, qui propter custodiam Virginis nomen patris sortitus est, interrogas, in tantum se testatur nescire, unde genus sanguinis trahat hic, qui * fugere commonetur, ut cum eum in utero Virginis praesensisset, nisi ab Angelo fuisset edoctus, dimittere et prolongare eam in secreto mentis tractaret. Sola ergo mater, nullo teste masculo, novit genus, Gabriele Angelo exponente eam spiritu maritatam.

1404

*1028

ENARRATIO PSEUDO-ATHANASIANA (saec. v)

IN SYMBOLUM APOSTOLORUM

PLS
I, 788

[...] Ex Maria Virgine. Honor materni sexus incorruptae Virginitatis professione monstratur, ne divisus esset homo et Deus; quamvis habens utriusque status plenitudinem crederetur. Sed quamvis homo nasceretur ex Maria, Dei tamen virtus probaretur ex Virgine; ut et fides generis maneret in carne, et potentia maiestatis apparet in incorruptione.

1405

¹ Ps. CXLI, 5.

² Cf. PLS I, 785 ss.

● PHILO CARPASIUS (saec. v), PG 40, 108.

● PLS I, 855, 922, 923, 935, 962, 981, 987, 988, 994, 1000, 1015, 1025.